

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRÁVA
NA STARÉM MĚSTĚ V LITOMĚŘI A MĚSTĚ PRAŽSKÉ
K ASPEKTŮM VÝZKUMŮ MĚSTY LITOMĚŘI

Průběh výzkumu v Litoměřích a Praze
v letech 1998-2000
Soubor výzkumů

PŘEDNÍ
VÝZKUM

VÝZKUM
VÝZKUM

93 95458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

komora, u níž chyběla pouze horní úseč (kupolovitá klenba s malým vrcholovým otvorem?), byla celá vymodelována pouze z jílu. Nejasná zůstává funkce nevypálené jílovité vrstvy v prostoru nad topným kanálem. Pravděpodobně se jedná o materiál připravený k případné opravě pece, jednoznačně však nelze vyloučit ani variantu, že výroba keramiky probíhala přímo v bezprostředním sousedství pece a že se jedná o zbytky keramické hmoty. Hrnčířská pec z Rajhradice představuje spolu s rakouskými nálezy z Peigarten (Kern 2000) a Ternitz (Friesinger – Kerchler 1981) nejvíce na západ položené zástupce tohoto typu, přičemž všechna tato zařízení poukazují ve srovnání s východoevropskými a pontickými pecemi na pokročilé datování – od poloviny 5. do 1. poloviny 6. století.

Na severovýchodním okraji sídliště byla zachycena osamocená hrobová jáma obdélníkového tvaru s delší osou směřující od západu k východu. Již na povrchu objektu byl zřetelný druhotný zásah, který porušoval původní tvar hrobu a směřoval do jeho východní poloviny. Z pohřbu se zachovaly jen nepočetné zlomky kosterních pozůstatků, sekundárně uložené v zásypu druhotného zásahu. Podobný jev otevírání hrobu asi nedlouho po uložení nebožtíka, při kterém došlo z důvodů rituálních (souvislost s kultem předků), či materiálních (vykrádání) k odstranění nejen pohřební výbavy, ale i lidských ostatků, je doložen na většině současných pohřebišť.

Michal Přichystal, ÚAPP Brno

Literatura

- Droberjar, E. 1997: Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren. FAP 21, Praha.
- Friesinger, H. – Kerchler, H. 1981: Töpferöfen der Völkerwanderungszeit in Niederösterreich. Ein Beitrag zur völkerwanderungszeitlichen Keramik (2. Hälfte 4.–6. Jahrhundert n. Chr.) in Niederösterreich, Oberösterreich und dem Burgenland, ArchA 65, 193–266.
- Henning, J. 1977: Entwicklungstendenzen der Keramikproduktion an der mittleren und unteren Donau im 1. Jahrtausend u. Z. ZfA 11, 181–206.
- Kern, A. 2000: Ein völkerwanderungszeitlicher Töpferofen aus Peigarten, VB Hollabrunn (NÖ). In: Bouzek, J. – Friesinger, H. – Pieta, K. – Komoróczy, B. (Hrsg.): Auseinandersetzung – Anerkennung – Anpassung. Festschrift für Jaroslav Tejral zum 65. Geburtstag. Brno, 221–235.

Resumé

Rajhradice (Bez. Brno-venkov), „Na předním“. Völkerwanderungszeit (2. Hälfte 5. Jh. n. Chr.). Siedlung. Rettungsgrabung.

SUDOMĚŘICE (okr. Hodonín)

„Horní chmelnice“, „Valcha“. Mladší a pozdní doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu března a dubna roku 2004 pokračoval druhou etapou záchranný archeologický výzkum na trase obchvatu obce Sudoměřice. Mimo jiné (viz kapitoly Eneolit, Doba železná, Středověk a novověk) zde bylo zachyceno několik dalších sídlištních objektů z doby římské, doplňujících poznatky získané během první etapy v roce 2003 (Parma 2004, 187).

Celkem bylo odkryto nejméně pět zahloubených chat (obr. 10), řada běžných sídlištních objektů a početné další situace v rámci kulturních souvrství.

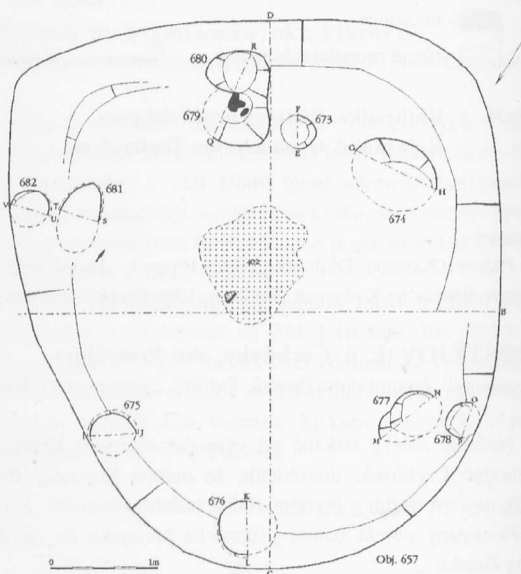
David Parma, ÚAPP Brno

Literatura

- Parma, D. 2004: Sudoměřice (okr. Hodonín). PV 45 (2004), Brno, 187.

Resumé

Sudoměřice (Bez. Hodonín), „Horní chmelnice“, „Valcha“. Jüngere und späte Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 10. Sudoměřice. Chata z mladší doby římské. Sudoměřice. Grubenhaus der jüngeren Römischen Kaiserzeit.

TĚŠETICE (okr. Olomouc)

Intravilán obce. KLPP, mladší doba římská, doba hradištní, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V červnu a červenci 2004 byl prováděn dohled při II. etapě rekonstrukce silnice v centru obce Těšetice. Při hloubení kanalizačního výkopu bylo narušeno pět objektů, z nichž jeden – trapézovitá zásobní jáma – je datován do mladší doby římské.

Lokalita se nachází na SZ okraji obce u nového hřbitova. Jedná se o nevýraznou terasu nad levobřežím potoka Šumice v nadmořské výšce 226 m. Naleziště lze identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-17, v souřadnicích Z s.č.:J s.č. – 434:254 a 439:250 mm.

Marek Kalábek, AC Olomouc

Resumé

Těšetice (Bez. Olomouc), Intravilan der Gemeinde. Jüngerer Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

VRCHOSLAVICE (okr. Prostějov)

Vrchoslavice 1 – „Za hrábě“. Starší doba římská. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

Lokalita se nachází v trase hlavního tělesa dálnice D1 (stavba 0134.I/I. etapa), v kilometráži 48,8–49,15 km. Osídlení je soustředěno na hraně výrazné sprašové terasy táhnoucí se mezi Vyškovem a Kroměříží. Terén na levém břehu potoka Pavlovičky v nadmořské výšce 206–210 m n. m. se svažuje východním směrem. Zkoumaný prostor je identifikován na mapě ZM ČR 1:10 000 na listu č. 24-42-09 těmito koordináty: 130:316; 130:310; 115:316; 115:310 mm od Z:J sekční čáry. Na ploše 150 x 50 m bylo zdokumentováno celkem 80 pravěkých objektů, 2 žárové hroby a 1 kostrový.

Starší dobu římskou zastupuje okrsek tvořený různými objekty sídelního charakteru, např. půdorys zahloubené chaty, rozměrné exploatační jámy. Keramický materiál obsahuje množství zlomků provinciálního zboží.

Vrchoslavice 2 – „Panský lán“. Starší doba římská, doba stěhování národů. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

Lokalita se nachází v trase hlavního tělesa dálnice D1 (stavba 0134.I/I. etapa), v kilometráži 49,15–49,40 km. Osídlení je soustředěno na hraně výrazné sprašové terasy táhnoucí se mezi Vyškovem a Kroměříží, na pravém břehu potoka Pavlovičky. Nadmořská výška lokality činí 210 m n. m., svah se mírně svažuje jižním směrem. Zkoumaný prostor je identifikován na mapě ZM ČR 1:10 000 na listu č. 24-42-09 těmito koordináty: 140:316; 140:310; 155:316; 155:310 mm od Z:J sekční čáry. Na ploše 250x50 m bylo zdokumentováno celkem 115 pravěkých objektů, 15 kostrových hrobů a 1 pohřeb v jámě.

Starší dobu římskou zastupuje okrsek tvořený objekty sídelního charakteru: stavby nadzemní kúlové konstrukce, 6 půdorysů zahloubených chat, dvoukomorová horizontální pec (blíže neurčeného účelu). Keramický materiál obsahuje množství zlomků provinciálního zboží.

K době stěhování národů (asi pol. 5. st. n. l.) náleží funerální okrsek: 12 kostrových hrobů, orientovaných ve směru

východ – západ. Skelety se dochovaly v neanatomických pozicích s patrnými druhotnými zásahy. Pouze 3 hroby byly nevykradené (H 5, 10 a 15). Ve vrchní části hrobu č. 7 byly uloženy 3 lidské lebky, byť v hrobě se našla jen kostra jednoho jedince. Z hrobů č. H 6, H 7 a H 9 pochází kolekce celkem 3 skleněných nádob – 2 poháry s natavovanými nitěmi (typ Kapušany-Prša nebo obdoba) a 1 nádobka zvonovitého tvaru s kulovitým nálitkem místo dna (tzv. Sturzbecher). Neporušený H 13 obsahoval 2 bronzové spony, první představuje pozdní variantu křížové spony severského typu a druhá samostřílovou sponu typu Treptow, dále stříbrný drátek (zbytek náušnice?), zdobený bronzový terčík, obdélníkovou přezku se železným trnem, křesací soupravu, kostěný trojdielný jednostranný hřeben s bronzovými nýtky, jantarový korál a cca 138 velmi drobných korálků. Celkově je z pohřebiště k dispozici série více než 200 skleněných korálků, jejichž analýza bude předmětem dalšího zkoumání.

Tomáš Berkovec, Jaroslav Peška, AC Olomouc

Resumé

Vrchoslavice (Bez. Prostějov), Vrchoslavice 1 – „Za hrábě“. Ältere Römische Kaiserzeit. Siedlung, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

Vrchoslavice (Bez. Prostějov), Vrchoslavice 2 – „Panský lán“. Ältere Römische Kaiserzeit, Völkerwanderungszeit. Siedlung, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

ZLÍN (k. ú. Malenovice, okr. Zlín)

„Zadní mezicestí“. Doba římská. Sídliště (?), pohřebiště (?). Záchranný výzkum.

Při skrývce nadložní vrstvy z plochy určené k výstavbě velkoobchodního nákupního centra Makro byl nalezen zlomek římské bronzové spony.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé

Zlín (Kataster Malenovice, Bez. Zlín), „Zadní mezicestí“. Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.